

Ankara Üniversitesi Açık Ders Notları

FEL 132 Eleştirel Düşünme

10. HAFTA:

İnformel Safsata Türleri (3)

Antiquitam:

Eskilerin her yaptığının ve söylediğinin doğru olduğunu düşünmek şeklinde bir safsata türü.

Eski insanlar böyle yapıyordu, biz de böyle yapsak daha iyi diye düşünmek.

Örnek. Toprağı makinesiz süren birisinin, babam da böyle yapıyordu, çok iyi verim alıyordu, aksi halde toprağın bereketi kaçır diye düşünmesi.

Argumentum ad annis:

Eskilerin her yaptığının ve söylediğini yanlış olduğunu düşünmek biçiminde ortaya konulan safsata biçimi.

Eski görüşlerin ters yüz edilmesi

Örnek: Karın ağrısına karşı sıcak tuğla tutulması önerisine tepki vererek, ısrarla denemekten kaçınmak. Belki iyi gelecek.

Argumentum ad personam:

Kendisine karşı olumlu duygular beslene kişilerin iddia ve görüşlerini benimsemeye daha yatkın olmak.

Örnek: Sevdiğin birisinin, yakınlarını da sevmek gibi, ya da söylediklerinin doğru olduğunu sorgulamadan kabul etmek.

Consensus gentiom:

Bir iddianın doğruluğuna çoğunluğun fikrine dayanarak karar vermek.

Örnek: Meyvelerin sağlıklı olup olmadığını ortaya koymak için anket yapmak.

Argumentum ad ignoratiam:

A doğrudur, çünkü A'nın doğruluğu kanıtlanmamıştır.

A yanlıştır, çünkü A'nın yanlışlığı kanıtlanmamıştır.

Örnek: Ufolar vardır, çünkü ufoların var olmadığı kanıtlanmamıştır.

Ufolar yoktur, çünkü ufoların var olduğu kanıtlanmamıştır.

Bu tür durumlarda kesin bir bilginin eksikliği söz konusudur ve bilgisizliğin olduğu yerde herhangi bir kanaat kesin bir şekilde ifade edilmemelidir.

Çok sorulu safsata:

Tek ve basit bir yanıt talep edermiş gibi sunulan bir sorunun, aslında birden fazla yanıt ihtiyacı yaratması durumu.

Örnek: Saatin var mı?

5 milyonun var mı?

Sınav zor mu?

Nerelisin?

Bu safsata türlerine ilişkin örnekler çoğaltılmalıdır. Gündelik hayat ve dilden yola çıkarak çeşitli söylemlerde karşılaştığımız hatalı akıl yürütümlerin hangi türlere girdiğine ilişkin eleştirel bir düşünme pratiği büyük önem kazanmaktadır.

Bu dyarlılığın önemi çok iyi bir şekilde dile getirilmiştir:

“Günlük hayatta çok sayıda iddia veya ahkâm (hükümün çoğulu) duyar veya okuruz. Ancak bunların çoğu mantık örgüsünden yoksun olduğu için hem iddia sahiplerinin meramını anlatmaktan uzaktırlar, hem de muhataplarını yok yere yanlış anlamalara, hatta öfkeye sürüklerler. Zaman zaman kavgalara neden oldukları bile olur. Bir insanın, günlük hayatında başkalarıyla iletişimi sırasında okuduklarından ya da dinlediklerinden doğru sonuçlar çıkarmak için, mantık bilimi uzmanı olması gerekmez elbette; ama geçerli bir argüman oluşturmak, meramını daha anlaşılır kılmak için az da olsa mantık bilgisi şarttır. Hemen belirtelim ki, hatalı çıkarsama her zaman bilgisizlik ya da dikkatsizlik sonucu da oluşmaz. İnsanlar, karşılarındakileri yanıltmak için konuşmalarında veya yazılarında bilerek isteyerek hatalı çıkarsama yapabilirler. Meramlarını net olarak anlatmaktan kaçındıkları zamanlarda da hatalı çıkarımlara başvurabilirler.” (Alatlı, Safsata Kılavuzu).

Bu doğrultuda seçilmiş metinler incelenerek safsata türlerinin örnekleri tespit edilmeye çalışılacaktır, eğer var ise.